

16.6.2021

VN/1236/2021

VN/1236/2021-STM-13

Valtiovarainministeriö

Sosiaali- ja terveysministeriön lausunto: Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi valtionavustuslain muuttamisesta

Valtiovarainministeriö on pyytänyt sosiaali- ja terveysministeriöltä 31.5.2021 lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi valtionavustuslain muuttamisesta.

Sosiaali- ja terveysministeriö kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto ja toteaa kunnioittavasti seuraavaa:

Valmisteltu ja nyt lausuntokierroksella oleva esitys liittyy valtiovarainministeriön 8.3.2019 käynnistämään valtionavustusten kehittämis- ja digitalisaatiohankkeeseen. Nyt ehdotetuilla säännöksillä vauhditetaan harmaan talouden vastaisia toimia hallitusohjelman mukaisesti. Sosiaali- ja terveysministeriön edustaja on ollut mukana valtionavustusten kehittämis- ja digitalisaatiohankkeen alaisessa lainsäädäntöjaostossa, missä nyt lausuntokierroksella olevaa lakiehdotusta on käsitelty. Valtionavustushankkeen toimikausi jatkuu 31.12.2023 saakka.

Ehdotusluonnoksen 7 a §:ssä ehdotetaan säädettäväksi valtionavustuksen myöntämisen rajoituksista. Tietyissä, 1 ja 2 momentissa kuvatuissa tilanteissa valtionavustusta ei voisi jatkossa enää myöntää. Kuitenkin on ehdotettu 3 momenttiin säädettäväksi poikkeamismahdollisuutta, jos valtionavustuksen myöntäminen on valtionavustuksen käyttötarkoituksen tai muun erityisen painavan syyn vuoksi perusteltua.

Sosiaali- ja terveysministeriö pitää ehdotusluonnoksen 7 a §:n 1 ja 2 momentissa kuvattua menettelyä tarkoituksenmukaisena ja kannatettavana avustuksen hakijan taustojen selvittämisenä. Lähtökohtaisesti selvittämisen tulisi kuitenkin tapahtua automaattisesti, esimerkiksi hyödyntäen valtionhallinnon yhteistä, rakenteilla olevaa avustusten hallinnointijärjestelmää. Mikäli taustojen selvittäminen tapahtuu manuaalisesti, se voi käytännössä lisätä merkittävästikin valtionapuviranomaisen työmäärää.

Sosiaali- ja terveysministeriön mielestä ehdotusluonnoksen 7 a §:n 3 mom. poikkeamismahdollisuus on tarpeeton. Sosiaali- ja terveysministeriö katsoo, että tämä poikkeamismahdollisuus käytännössä vesittää suurelta osin 1 ja 2 mom. säädetyt tavoitteet. Jotta rajoituksilla olisi käytännön vaikuttavuutta, niiden tulisi olla luonteeltaan ehdottomia esimerkiksi tietyn määräajan, eikä esimerkiksi avustuksen saajan johdon vaihtumista sosiaali- ja terveysministeriön mielestä voi pitää riittävänä korjaustoimenpiteenä siihen, että avustus voitaisiin tämän jälkeen heti myöntää.

Ehdotusluonnoksen 7 b §:ssä ehdotetaan säädettäväksi valtionavustuksen myöntämisen erityisistä rajoituksista liittyen palkkauskustannuksiin. Sosiaali- ja terveysministeriö kiinnittää huomiota siihen, että rajoitussäännöksessä on tarkoituksenmukaista huomioida myös ostopalvelujen käyttäminen.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Sosiaali- ja terveysministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 33
00023 Valtioneuvosto

Meritullinkatu 8
Helsinki

29 516 001
35 829 516 001

295 163 415
358 295 163 415

kirjaamo@stm.fi
stm.fi

Omana työnä tekemisen sijasta on mahdollista useissa tapauksissa hankkia sama lopputulos toteuttaen sen ostopalveluna.

Ehdotusluonnoksen 12 a §:ssä ehdotetaan säädettäväksi valtionavustuksen maksamisen rajoituksista. Pykäläluonnos tarkoittaisi käytännössä sitä, että valtionapuviranomaisen tulisi tehdä 7 a §:n mukainen hakijan taustojen varmentaminen uudestaan avustuksen saajalle tehtävän maksatuksen yhteydessä. Sosiaali- ja terveysministeriön mielestä tämä säännös tulisi lähtökohtaisesti poistaa, sillä se käytännössä merkittävästi lisäisi valtionapuviranomaisen työmäärää. Mikäli tämä varmentaminen tapahtuisi tulevaisuudessa hyödyntäen automatiikkaa ja robotiikkaa, se voisi olla tarkoituksenmukaista, mutta manuaalisesti toteutettuna se tarkoittaisi valtionapuviranomaisen työmäärän merkittävää lisäystä. Maksupyyntöön mukaan toteutettavia maksatuksia voi olla vuoden aikana esimerkiksi 3-4 tapahtumaa yhtä avustusta kohden. Toisaalta sosiaali- ja terveysministeriö kiinnittää huomiota siihen, ettei sen kokemusten mukaan väärinkäytösepäilyihin liittyvät tilanteet käytännössä yleensä muutu siten, että olisi tarkoituksenmukaista tehdä vielä myönteisen avustuspäätöksen jälkeen maksatusvaiheessa olevan avustuksen saajan taustojen selvittäminen uudestaan jopa monta kertaa vuodessa, mitä säännösluonnos voi käytännössä tarkoittaa.

Sosiaali- ja terveysministeriö kiinnittää huomiota siihen, että nyt lausuttavana oleva hallituksen esitysluonnos on lyhyen ajan sisällä jo toinen valtionavustuslain muuttamiseen tähtäävä ehdotus. Valtiovarainministeriö pyysi sosiaali- ja terveysministeriöltä 22.12.2020 lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi valtionavustuslain ja valtiokonttorista annetun lain muuttamisesta. Sosiaali- ja terveysministeriö antoi lausuntonsa 1.2.2021 (VN/10384/2019-STM-150).

Sosiaali- ja terveysministeriö katsoo, että kun molemmat valtiovarainministeriöllä valmistelevana olevat valtionavustuslain muuttamiseen tähtäävät ehdotukset on tarkoitus antaa syksyllä 2021, voisi olla tarkoituksenmukaista yhdistää nämä yhdeksi ehdotukseksi. Jo aiemmin lausunnolla ollut ehdotusluonnos sisälsi pykäläluonnoksia liittyen valtionhallinnon yhteiseen, rakenteilla olevaan avustusten hallintajärjestelmään. Nyt lausunnoilla oleva ehdotus liittyy valtionapuviranomaisten tietojen saantioikeuteen (31 §) ja tietojen luovuttamiseen (32 a §).

Sosiaali- ja terveysministeriö katsoo, että nämä kaksi saman lain muuttamiseen tähtäävää ehdotusta olisi tarkoituksenmukaista yhdistää ja käsitellä yhdellä kertaa, myös sen vuoksi, että ehdotetuilla säännöksillä on liityntäpinta toisiinsa. Nyt lausuttavana olevat säännösluonnokset tietojen saantioikeudesta ja tietojen luovuttamisesta liittyvät valtionhallinnon yhteiseen avustusten hallintajärjestelmään.

Tietojen saantioikeutta ja tietojen luovuttamista koskevia säännöksiä arvioitaessa tulisi keskeisesti huomioida myös aiemmin lausuntokierroksella olleeseen ehdotusluonnokseen sisältyvä Valtiokonttorille kaavailtu uusi tehtävä yhteisestä avustusten hallinnointijärjestelmästä vastaavana viranomaisena ja yhteisrekisterinpitäjänä. Sosiaali- ja terveysministeriön mielestä 32 a §:n 1 momentissa olisi perusteltua olla viittaus myös valtiokonttorista annettuun lakiin (305/1991) siltä osin kuin se on valmistelevana valtiovarainministeriössä uuden avustusten hallinnointijärjestelmästä vastaavan palvelutehtävän osalta. Valtionapuviranomaisen tulisi luovuttaa oma-aloitteisesti tiedot Valtiokonttorille, sillä sen on tämän hetkisen tiedon mukaan tarkoitus vastata uudesta valtionhallinnon yhteisestä avustusten hallinnointijärjestelmästä.

Kaiken kaikkiaan sosiaali- ja terveysministeriö katsoo, että harmaan talouden vastaisen työn vauhdittaminen on erittäin tärkeä tavoite myös valtionavusteisessa toiminnassa. Uudistus tulee kuitenkin toteuttaa huomioiden muut valmisteltavana olevat lakihankkeet ja hyödyntäen uusien ICT-järjestelmien tarjoamat tekniset mahdollisuudet aiempaa laajempaan automatiikkaan ja integraatioihin.

Kansliapäällikkö

Kirsi Varhila

Neuvotteleva virkamies

Lassi Kauttonen

Liitteet

Napsauta tähän hiirellä ja kirjoita liitteiden nimet kukin omalle rivilleen. Rivinvaihto enterillä.

Jakelu	VM Valtiovarainministeriö
Tiedoksi	Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus (STEA)